

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**



Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**ПОЛІТОЛОГІЯ**

Для підготовки здобувачів освітнього рівня вищої  
освіти «бакалавр» усіх спеціальностей

Затверджено на засіданні кафедри  
історії, археології, інформаційної  
та архівної справи  
Протокол № 1 від 28 серпня 2022 року

м. Кропивницький – 2022

## ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до дисципліни
3. Мета і завдання дисципліни
4. Формат дисципліни
5. Результати навчання
6. Обсяг дисципліни
7. Ознаки дисципліни
8. Пререквізити
9. Технічне й програмне забезпечення /обладнання
10. Політика курсу
11. Навчально-методична карта дисципліни
12. Система оцінювання та вимоги
13. Рекомендована література

## 1. Загальна інформація

Назва курсу	<b>Політологія</b>
Викладач	Стежко Зоя Василівна, кандидат філософських наук (спеціальність - 09.00.01 – «Діалектичний та історичний матеріалізм»), доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Профайл викладача	<a href="https://www.researchgate.net/profile/Zoia-Stezhko">https://www.researchgate.net/profile/Zoia-Stezhko</a> ORCID – 0000-0002-0172-4487 <a href="https://publons.com/researcher/2953586/">https://publons.com/researcher/2953586/</a> Web of Science ResearcherID AAI-2780-2021 <a href="https://scholar.google.com/citations?view_op=list_works&amp;hl=ru&amp;user=xzh-RwAAAAJ">https://scholar.google.com/citations?view_op=list_works&amp;hl=ru&amp;user=xzh-RwAAAAJ</a>
Контактний телефон	050 9394358
Е-пошта	zoiastez@ukr.net
Фейсбук	ZoiaStezhko
Консультації	<i>очні</i> – відповідно до затвердженого графіку консультацій; <i>онлайн</i> – е-листування, у месенджері (Facebook-Messenger), вебінари на платформі Zoom (за запитом здобувача вищої освіти)
Система дистанційного навчання	<a href="http://moodle.kntu.kr.ua/">http://moodle.kntu.kr.ua/</a>

## 2.Анотація до дисципліни

Сучасна політологія - один із найважливіших здобутків людського розуму, теоретичне відображення політичної діяльності, без якої в певній мірі неможливе існування суспільства. Теоретична, а більш за все - практична актуальність вивчення цієї дисципліни у вищих навчальних закладах України набуває особливого значення сьогодні - за умов подальшої демократизації суспільства, коли доля кожного з нас залежить від рівня функціонування політичних інститутів, дієвості та обґрунтованості політичних рішень.

Політичні знання, які репрезентують дану дисципліну, визначають, насамперед, можливості для аналізу політичних подій, які відбуваються в суспільстві і, одночасно, спрямовуються на подолання гострої кризи всієї соціальної системи.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Політологія» є вивчення історії та теорії політики, політичного життя суспільства, засобів реалізації політичної влади, різних компонентів, які становлять політичну систему, теорію політичної свідомості та поведінки, дослідження загальних проблем світової політики.

### 3. Мета і завдання дисципліни

Мета курсу – вивчення політології як навчальної дисципліни, її теоретичного та прикладного компонентів. Зокрема, націленість на всебічний і детальний аналіз особливостей застосування політологічних теоретичних знань на практиці у різних ситуаціях.

Відповідно до мети головними цілями вивчення дисципліни виступають:

- ознайомлення студентів з теорією та методологією політичної науки, аналіз етапів становлення політології як навчальної дисципліни;
- детальний розгляд структури політичної системи суспільства, вивчення основних ознак та функцій держави як головного політичного інституту;
- інтерпретація теоретичних уявлень про політичну владу як єднаний елемент політичної системи, визначення і аналіз поняття політичного режиму, його основних видів та особливостей становлення і розвитку у різних державах;
- ознайомлення студентів з системами рекрутування політичних еліт, постатями політичних лідерів, різними видами політичних партій та партійних систем, виборів і виборчих систем.

Завдання вивчення дисципліни є формування загальних компетентностей (ЗК):

**ЗК01.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

**ЗК06.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

**ЗК07.** Навички міжособистісної взаємодії.

**ЗК08.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

**ЗК09.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини громадянина в Україні.

**ЗК10.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу суспільства та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

### 4. Формат дисципліни

Для денної форми навчання:

Викладання курсу передбачає для засвоєння дисципліни традиційні лекційні заняття із застосуванням електронних презентацій, поєднуючи із практичними роботами.

Формат очний (offline / Face to face)

Для заочної форми навчання:

Під час сесії формат очний (offline / Face to face), у міжсесійний період – дистанційний (online).

### 5. Результати навчання

При вивченні дисципліни студент повинен набути наступні результати (програмні результати навчання (РН)):

**РН01.** Застосовувати основні теорії, методи та принципи математичних, природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук, сучасні моделі, методи та програмні засоби підтримки прийняття рішень для розв'язання складних задач будівництва та цивільної інженерії.

**РН03.** Презентувати результати власної роботи та аргументувати свою позицію з професійних питань, фахівцям і нефхівцям,

вільно спілкуючись державною та іноземною мовою.

**PH07.** Виконувати збір, інтерпретацію та застосування даних, в тому числі за рахунок пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

### 6. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Кількість годин
лекції	14
семінарські	14
самостійна робота	62
Залік	
Всього	90

### 7. Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна / вибіркова
2022 / 2023	4	7	Усі спеціальності	3/90	2	Залік	Вибіркова

### 8. Пререквізити

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Українська мова (за професійним спрямуванням)	
Філософія	

### 9. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Ноутбук HP ProBook4540s (2015 р.) – 1 од. Мультимедійне обладнання: проектор (2014 р.) та екран Elite Screens T99NWS1– 1 од.

Програмне забезпечення: MS Windows 7, Open Office версії 4.1.7 (ліцензія LGPL).

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією та викладачами з приводу проведення занять там консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, викладачами та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

### 10. Політика дисципліни

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті студенти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: «Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ» ([http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The\\_provisions\\_of\\_company\\_profile.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf)); «Положення про організацію вивчення вибіркових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти» (<http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>); «Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти ЦНТУ» (<http://www.kntu.kr.ua/?view=univer&id=50>); «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ЦНТУ» ([http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/polozh\\_system\\_yakosti.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/polozh_system_yakosti.pdf)).

### 11. Навчально-методична карта дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
<b>Змістовий модуль 1. Теорія та історія політології</b> <b>Тема 1. Предмет, структура і функції політології.</b> Об'єкт політології. Категорія «політичне». Предмет політології: сутність, форми, закономірності розвитку і функціонування політології, її місця й ролі в житті суспільства.	2	2	9
<b>Тема 2. Історичні етапи розвитку політичної науки.</b> Політичні доктрини античності. Н.Макіавеллі про політику держави, влади, спосіб її реалізації та закономірності політичного життя і норм християнської моралі. Теорія природного і волеустановленого права. Політико-правова доктрина Ш.Монтеск'є. Ж.-Ж.Руссо і його концепція про "суспільний договір".	2	2	12
<b>Тема 3. Політична влада.</b> Поняття і суть влади, основні концепції влади. Народ – джерело влади. Єдність відносин панування і підкорення. Соціальне призначення влади. М.Вебер про три типи	2	2	8

<p>влади. Типологія влади Ж.Бордо. Проблема забезпечення легітимності влади. Концептуальні моделі організації влади у сучасному суспільстві (теорія політичної модернізації).</p>			
<p><b>Тема 4. Політична система суспільства.</b>  Політична система як механізм формування і функціонування влади у суспільстві, чинник стабілізації і розвитку політичного життя. Основні елементи політичної системи, її інституційна, інформаційно-комунікаційна і нормативно-регулятивна підсистеми. Особливості політичної системи України.  Сутність та функції соціально-політичної структури суспільства.</p>	2	2	7
<p><b>Змістовий модуль 2. Прикладні проблеми політології.</b>  <b>Тема 5. Вибори та виборчі системи.</b>  Функція виборів у демократичному суспільстві. Вибори і суспільна стабільність. Організація та проведення виборів. Передвиборча кампанія. Принцип загального виборчого права. Основні виборчі системи. Мажоритарна система абсолютної та відносної більшості. Пропорційна система. Виборчий метр або квота. Вплив виборчої системи на партійну систему суспільства. Референдум як пряме, безпосереднє звертання до виборців.</p>	2	2	7
<p><b>Тема 6. Політична культура суспільства.</b>  Сутність, структура і функції політичної культури. Місце і роль політичної культури в загальній системі культури і в політичному житті суспільства. Типи політичних культур. Політичний простір і політичний час життєдіяльності суспільства. Характерні ознаки політичної культури сучасного політичного суспільства та проблеми його формування. Політична соціалізація. Специфіка взаємовідносин моралі і політики. Суть політичної етики. Моральні критерії політичної діяльності.</p>	2	2	7
<p><b>Тема 7. Політичні партії та партійно-політичні системи.</b>  Визначення понять "партія", "партійна система", "громадська організація". Типи партійних систем. Виникнення політичних партій в Україні наприкінці XIX– початку XXст., їх програми і діяльність. Становлення багатопартійності в умовах незалежної України. Дисидентський рух і його роль у національно-визвольній боротьбі. Типологія сучасних політичних партій, об'єднань і рухів: за ідейним спрямуванням (національно-демократичні, ліберально-демократичні, соціалістичні) та типами політичної діяльності (праві, ліві, центристські).</p>	2	2	12
<p><b>Разом</b></p>	14	14	62

## 12. Система оцінювання та вимоги

*Види контролю:* поточний, підсумковий.

*Методи контролю:* спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти за I освітнім рівнем «бакалавр», усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль. Форма підсумкового контролю: залік.

Рейтинг здобувача із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою, у тому числі: перший модуль – 50 балів, другий модуль – 50 балів. Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних та практичних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») шкалою. Контроль знань і умінь здобувачів (поточний і підсумковий) з дисципліни «Політологія» здійснюється згідно з кредитною трансферно-накопичувальною системою організації навчального процесу.

### Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### Розподіл балів, які отримують здобувачі при вивченні дисципліни «Філософія» (залік)

Поточне тестування та самостійна робота								
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T2	T2	T3	ЗК1	T4	T5	T6	T7	ЗК2
20	20	10	50	15	10	10	15	50



### 13. Рекомендована література та інформаційні джерела.

#### Базова:

1. Горлач М.І., Кремень В.Г. Політологія: Наука про політику. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 840 с. [http://www.cul.com.ua/preview/Politologia\\_Kremen\\_Gorlach\\_CD.pdf](http://www.cul.com.ua/preview/Politologia_Kremen_Gorlach_CD.pdf)
2. Герасимчук Т. Ф., Киридон А. М., Троян С.С. Загальна теорія політики: навчальний посібник / МОН України, Рівненський державний гуманітарний університет. – Київ: Кондор, 2017. – 226 с. [https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/31677/1/10\\_%D0%A2%D1%80%D0%BE%D1%8F%D0%BD\\_%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%8F\\_%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8.pdf](https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/31677/1/10_%D0%A2%D1%80%D0%BE%D1%8F%D0%BD_%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%8F_%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8.pdf)
3. Декларація про державний суверенітет України. - К., 1991. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
4. Конституція України. - К., 1996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Морарь М.В. Політологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2019. – 176 с. <http://www.tsatu.edu.ua/shn/wp-content/uploads/sites/59/morar-m.v.-politologija.navchalnyj-posibnyk.pdf>
6. Погорілий, Дмитро Євгенійович. Політологія. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Д. Є. Погорілий; Київ: Центр учб. літ. ; Фірма "Інкос", 2008. – 429 с. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001535>
7. Політологія [Текст]: лекційний курс і практикум : навчальний посібник / Т. В. Гончарук, М. І. Гурик, І. С. Дмитрів [et al.]. – Тернопіль : Астон, 2009. – 376 с. [http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/library/DocDescription?doc\\_id=399593](http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/library/DocDescription?doc_id=399593)
8. Політологія: відповіді на питання екзаменаційних білетів: Навчальний посібник / за ред. В.Ф.Цвиха. – К.: Знання, 2012. – 374 с. [https://znannia.com.ua/product/politologiya\\_vidpovidi\\_na\\_pitannya\\_ekzameniainih\\_biletiv\\_navch1\\_posib16\\_8st1\\_40\\_pr191](https://znannia.com.ua/product/politologiya_vidpovidi_na_pitannya_ekzameniainih_biletiv_navch1_posib16_8st1_40_pr191)
9. Політологія: Навчальний посібник / Щедрова Г. П. та ін. - Луганськ: Вид-во СНУІм. В.Даля, 2011. - 304 с. [https://librarysnu.at.ua/s\\_8\\_maya\\_2015/politologija\\_posibnik\\_2011.pdf](https://librarysnu.at.ua/s_8_maya_2015/politologija_posibnik_2011.pdf)
10. Сакун А. В. Філософія, політологія, соціологія. Практикум для самостійної роботи студентів: навчальний посібник – К.: КНУТД, 2017. – 260 с. [https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/8568/1/20171004\\_104\\_0063.pdf](https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/8568/1/20171004_104_0063.pdf)
11. Шляхтун П.П. Політологія. Підручник. – К.: «Либідь», 2010. – 480 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk756391.pdf>

#### Допоміжна

12. Арістотель Політика. Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. К.: Основи. 2003. – 239 с. <http://litopys.org.ua/aristotle/arist.htm>

13. Бжезінський З. Велика шахівниця. – Львів-Ів.-Франківськ, 2000. – 236 с.  
[https://shron1.chtyvo.org.ua/Bzhezinski\\_Zbigniev/Velyka\\_shakhivnytsia.pdf](https://shron1.chtyvo.org.ua/Bzhezinski_Zbigniev/Velyka_shakhivnytsia.pdf)
14. Демократія: Антологія / Упорядковано О.Проценко – К.: Смолоскип, 2005 – 1108с. [https://www.studmed.ru/procenko-o-uporyad-demokrat-ya-antolog-ya\\_8cd02eb9954.html](https://www.studmed.ru/procenko-o-uporyad-demokrat-ya-antolog-ya_8cd02eb9954.html)
15. Україна у міжнародних відносинах ХХ століття : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Я. Й. Малика. – Львів: Світ, 2004. – 391 с. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001398>
16. Стежко З.В. Філософія на цивілізаційному зламі. - Філософія і політологія в контексті сучасної культури – Вип. 3(18). - м. Дніпро, 2017. - С. 52-58. Кат. Б. <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/issue/view/25>
17. Ф. Фукуяма. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. – К.: Наш формат – 2020. – 192 с. <https://nashformat.ua/products/identychnist.-potreba-v-gidnosti-j-polityka-skrivdzhenosti-709373#gallery-3>
18. The Oxford Handbook of the History of Political Philosophy / Klosko, G. – Oxford: Oxford University Press, 2011. – 856 с. – ISBN 9780199238804. — URL: <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199238804.001.0001/oxfordhb-9780199238804>
19. Christman J. Social and Political Philosophy. A contemporary introduction. New York, London: Routledge Taylor & Francis Group, 2017. – DOI <https://doi.org/10.4324/9781315693323> <https://www.taylorfrancis.com/books/9781315693323>
20. Stezhko, Z. Freedom or Arbitrariness: A Social and Philosophic Analysis // Postmodern Openings 12 (2), 2021, pp. 354-366 – (co-authored). Indexed in Clarivate (Web of Science). <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/3640/29454>
21. Z. Stezhko, S. Rimar. Social cognition in the social and cultural focus of the postmodern epoch. - Вісник НАУ. Філософія. Культурологія. 36. наук. пр. – Том 32, № 2. – Київ, 2020. – С. 56-60. <http://jrml.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK>

### ***Інформаційні ресурси***

1. <http://www.coe.kiev.ua/index.html>/ Сайт містить загальні відомості про Раду Європи: статут, мету, країни-члени РЄ, країни-кандидати тощо. Набір правових документів. Інформація про становище України в Раді Європи.
2. <http://www.cia.gov> /Портал Центрального розвідувального управління США. Розділ Library/Publications/The World Factbook надає ресурс, який висвітлює всесторонню, в тому числі статистичну, інформацію про більше ніж 250 держав світу. В тому ж розділі, в посиланні World Leaders, – матеріали про голів держав і склади уряду майже всіх країн світу.
3. <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index> /Бібліотека Верховної Ради України.

4. <http://www.ucipr.kiev.ua> /На сайті українського незалежного центру політичних досліджень – електронний журнал «Пріоритети», публікації статей, круглі столи, фокус-групи, конференції, семінари, моніторинги.